

УПОВНОВАЖЕНИЙ Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Віце-прем'єр-міністру України з
питань європейської та
євроатлантичної інтеграції
України – Міністру юстиції
України
Ользі СТЕФАНІШИНІЙ

Міністерство захисту довкілля та
природних ресурсів України
(до відома)

Державна екологічна інспекція
України
(до відома)

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлено порушення прав людини у діяльності Вільнянської міської медичної частини № 11 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Запорізькій області (далі – медична частина).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування медичної частини 07.10.2024 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Зокрема до групи НПМ звернувся ув'язнений А. стосовно неналежного надання медичної допомоги. Незважаючи на встановлений діагноз та проведене ультразвукове обстеження органів черевної порожнини пацієнт потребує додаткового консультування лікарями спеціалістами та не отримує належного лікування.

У іншому випадку ув'язнений Б. має дерматологічне захворювання, консультований лікарем-дерматологом та має призначене лікування, проте стан здоров'я ув'язненого продовжує погіршуватись. Групою НПМ наголошено, що призначене лікування викликає сумніви та потребує перегляду.

Вищезазначені випадки свідчать про обмеження прав засуджених та ув'язнених осіб на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Наразі медична частина потребує розширення штату медичних працівників, зокрема залучення лікаря-невролога, двох фельдшерів та двох медичних сестер. Також у штаті відсутня посада лікаря-інфекціоніста, що унеможливорює надання належної медичної допомоги особам, які мають захворювання ВІЛ та вірусний гепатит С.

У медичній частині не надається належна психологічна допомога через відсутність у штаті медичної частини спеціалістів, які мають освіту клінічного психолога. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – КЗК) у своїй

доповіді до уряду України щодо проведеного візиту КЗК в Україну з 16 по 27 жовтня 2023 року зауважив, що роль працівників соціально-психологічної служби установи обмежується проведенням оцінки ризиків для безпеки засуджених. З огляду на викладене необхідно надалі посилювати надання психологічної допомоги в установах, а також розвивати підготовку та роль пенітенціарних психологів, особливо в частині терапевтичної клінічної роботи із засудженими. У цьому контексті необхідно докласти зусиль для набору клінічно підготовлених психологів, які повинні бути частиною медичної команди і у своїй роботі не повинні поєднувати дві різні ролі, тобто оцінку ризиків і терапевтичну клінічну роботу.

Лікарі медичної частини позбавлені доступу до електронної системи охорони здоров'я України, що унеможлиблює створення, внесення, перегляду та обміну медичними записами стосовно здоров'я засуджених та ув'язнених осіб до потрапляння в установи Державної кримінально-виконавчої служби, та значно ускладнює процес надання належної медичної допомоги.

У медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів, що порушує їх право на отримання належної медичної допомоги. КЗК у своїй доповіді до уряду України щодо проведеного візиту КЗК в Україну з 16 по 27 жовтня 2023 року зауважив, що потрапляння до пенітенціарної установи є можливістю вирішити проблему, пов'язану з наркотиками, і тому важливо, щоб відповідна допомога була запропонована всім зацікавленим особам.

Медична частина не забезпечена експрес-тестами на наявність антитіл до вірусного гепатиту С з серпня 2024 року. Таким чином протягом декількох місяців медичні працівники не здійснювали тестування новоприбулих осіб на наявність зазначеного інфекційного захворювання, яке відповідно до Переліку особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та паразитарних хвороб людини і носійства збудників цих хвороб, затвердженого наказом МОЗ від 19.07.1995 № 133, відноситься до групи небезпечних.

У медичній частині відсутній дефібрилятор, що не забезпечує надання ефективної медичної допомоги засудженим та ув'язненим особам при раптовій зупинці кровообігу, відповідно до Порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах, затверджених наказом МОЗ від 09.03.2022 № 441.

У порушення вимог Табеля оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техника, затвердженого наказом МОЗ від 11.04.2005 № 158, у медичній частині відсутній дентальний рентгенологічний апарат, що унеможлиблює проведення поглибленого стоматологічного обстеження засуджених та не забезпечує своєчасне надання належної стоматологічної допомоги.

У приміщенні клініко-діагностичної лабораторії відсутня припливно-витяжна вентиляція, що не забезпечує безпечних умов перебування медичних працівників у приміщенні лабораторії під час роботи.

Приміщення для перебування осіб з діагнозом туберкульоз не відповідають вимогам облаштування ізолятора відповідно до розділу II «Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз», затвердженого наказом МОЗ від 01.02.2019 № 287, що порушує заходи інфекційного контролю та може призвести до поширення туберкульозної чи інших інфекцій в установі.

Ув'язнені особи під час перебування на лікуванні в умовах стаціонару медичної частини отримують норму харчування № 8, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 16.06.1992 № 336 «Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Національної поліції».

Водночас такі норми потребують перегляду у зв'язку з невідповідністю принципам достатнього та збалансованого харчування, яке базується на основі фізіологічних потреб у харчових речовинах та енергії здорової людини, відповідно до наказу МОЗ від 29.10.2013 № 931 «Про удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні».

Через відсутність доступу наявного у медичній частині мобільного діагностичного комплексу IDIS 7500 до телемедичної мережі лікарі медичної частини позбавлені можливості здійснювати запити на телемедичне консультування, що унеможливорює надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини відповідно до Порядку організації медичної допомоги на первинному, вторинному (спеціалізованому), третинному (високоспеціалізованому) рівнях, затвердженого наказом МОЗ від 19.10.2015 № 681.

Виявлено порушення природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних відходів категорії «В». Встановлено, що у медичній частині відсутнє приміщення для зберігання медичних відходів, що є порушенням вимог розділу XIII Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами, затверджених наказом МОЗ від 08.06.2015 № 325.

Будівля медичної частини потребує проведення ремонтних робіт. Внаслідок військової агресії проти України відбулось ушкодження даху будівлі, що призвело до непоодиноких випадків потрапляння води у приміщення медичної частини та підвищення рівня вологості повітря. Також проведення ремонтних робіт потребують окремі приміщення медичної частини, наявні численні ушкодження поверхні стін.

Приміщення медичної частини не пристосовані для вільного пересування маломобільних груп населення. На вході до медичної частини наявні сходи, пороги, які ускладнюють вільне пересування маломобільних осіб (відсутні пандуси, поручні та інші облаштування будівлі), що порушує вимоги Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності Вільнянської міської медичної частини № 11 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Запорізькій області.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт про результати відвідування Вільнянської міської медичної частини № 11 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Запорізькій області на 8 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Любченко Наталія 050 967 9551

